

Міністерство освіти і науки України

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально-науковий інститут бізнесу і менеджменту

**Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін**

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Методичні вказівки
до самостійного вивчення дисципліни**

**для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
зі спеціальності 073 Менеджмент**

**Харків
2020**

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені ПЕТРА ВАСИЛЕНКА

Навчально-науковий інститут бізнесу і менеджменту
Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні вказівки
до самостійного вивчення дисципліни

для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
зі спеціальності 073 Менеджмент

Затверджено рішенням
Науково-методичної ради
ННІ БМ ХНТУСГ
Протокол № 2
від 12 жовтня 2020 р.

Харків
2020

УДК 002.1:025.4.03:001.89](072)

I - 74

Схвалено
на засіданні кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол № 3 від 08.10.2020 р.

Рецензенти:

С. Г. Пилипенко, канд. філос. наук, доцент, докторант Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

Н. І. Моїсєєва, д-р екон. наук, доц., проф. кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка.

I-74   Інформаційна підтримка наукової діяльності : метод. вказівки до самост. вивчення дисципліни для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спец. 073 Менеджмент / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка ; авт.-уклад. Н. М. Ніколаєнко. – Харків : [б. в.], 2020. – 26 с.

В методичних вказівках наведено стислу характеристику предмету, тематику лекційних, практичних занять за курсом, теми для дискусій, питання для самоперевірки.

Видання призначене здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 073 Менеджмент.

УДК 002.1:025.4.03:001.89](072)

Відповідальний за випуск: Н. І. Моїсєєва, д-р екон. наук, доц.

© Ніколаєнко Н. М., автор-укладач, 2020

© ХНТУСГ, 2020

Зміст

Вступ	5
Тема 1. Теоретичні основи інформаційного забезпечення галузі	6
Тема 2. Організаційна структура вітчизняної системи інформації в галузі економіки, сільського господарства, економіки АПК України	9
Тема 3. Організаційно-правові заходи щодо використання інформаційних технологій у галузях економіки, сільського господарства, економіки АПК. Споживачі інформації. Принципи визначення потреб в інформації	10
Тема 4. Єдиний інформаційний простір України. Електронні бібліотеки та архіви відкритого доступу. Національний репозитарій академічних текстів NRAT. Довідково-інформаційне забезпечення фахівців галузі	12
Тема 5. Сучасна система пошуку та оброблення наукової інформації. Основи інформаційного пошуку. Аналітико-синтетична обробка документів. Бібліографічний опис та його обов'язкові елементи. Сучасні стандарти бібліографічного опису. Бібліографічний відбір та критерії відбору інформації	14
Тема 6. Ресурси Інтернет. Міжнародні та вітчизняні бази даних в галузі економіки, сільського господарства, економіки АПК	16
Тема 7. Інформаційне забезпечення у науковому дослідженні. Наукові БД Scopus, Web of Science, Google Scholar. Наукометрія	20
Тема 8. Пошукові системи наукової інформації. Академічна доброчесність. Вимоги до оформлення наукових публікацій	

Вступ

Інформаційні технології є невід'ємною частиною сучасного світу, вони значною мірою визначають подальший економічний та суспільний розвиток людства. Актуальним є питання цифрової трансформації, яка має місце у сучасному освітньому середовищі, адже нині якісне викладання дисциплін не може здійснюватися без використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та Інтернет. Під цифровою трансформацією розуміємо процес діджиталізації, або приведення інформації в т. ч і наукової у цифрову форму з використанням цифрових технологій.

Знання з бібліографії завжди мали важливе значення у науковій діяльності фахівців різних галузей науки. Здійснювати пошук джерельної бази, правильний добір та опис використаних джерел при підготовці тез доповідей, статей, розділів наукової роботи без знання відповідної інформації про особливості роботи бібліотек – складно. Важливого значення для наукової роботи набуває вміння вправно цитувати, анотувати, редагувати різні типи видань, складати наукові описи, огляди, тощо.

Мета курсу полягає у вивченні низки ключових теоретичних понять, категорій, тенденцій і сучасних можливостей інформаційного пошуку; розгляд основних джерел отримання галузевої інформації, їх особливостей, дотримання правил академічної доброчесності та формування у здобувачів першого бакалаврського рівня комунікаційних навичок.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

• **знати:**

- загальні ключові поняття про бібліографічну інформацію;
- бібліографічні ресурси (продукція) та їхні види;
- поняття інформації її види і класифікацію;
- сучасні системи пошуку та оброблення інформації;
- технології пошуку й добору джерел інформації;
- нормативно-правові акти, що регулюють інформаційну діяльність в Україні;
- методи вивчення інформаційних потреб фахівців галузі;
- національні та світові інформаційні ресурси в галузі агропромислової сфери;
- сучасний стан та основи створення інформаційних систем і використання нових інформаційних технологій переробки інформації;
- напрями розвитку єдиного інформаційного середовища агропромислової галузі;
- принципи академічної доброчесності.

• **вміти:**

- формувати теоретичні знання про агропромислову інформацію;
- оцінювати сучасний стан, структуру та тенденції розвитку вітчизняної системи агропромислової інформації;
- самостійно орієнтуватися в інформаційних потоках інформації;

- аналізувати законодавчі акти, що регулюють діяльність системи агропромислової інформації в Україні;
- демонструвати базові навички роботи з мережею Internet та галузевими ресурсами;
- здійснювати пошук, зберігання та розповсюдження інформації про агропромислову сферу виробництва;
- застосовувати методи аналітико-синтетичної переробки, зберігання та поширення інформації;
- користуватися навчальною, довідковою, нормативною, науковою літературою для вирішення професійних завдань;
- проводити оцінку достовірності та об'єктивності інформації агропромислової сфери виробництва країни;
- досліджувати інформаційні потреби фахівців галузі із застосуванням сучасних методик;
- здійснювати пошук необхідної галузевої інформації в національних та світових базах даних;
- знати стилі, правила і вимоги при цитуванні;
- орієнтуватися в принципах організації роботи бібліотек в Україні та за межами її держави;
- дотримуватись принципів академічної доброчесності.

Змістовий модуль 1. Сучасний стан інформаційного забезпечення галузі. Поняття про бібліографічну інформацію.

Тема 1. Теоретичні основи інформаційного забезпечення галузі.

Поняття «інформація» визнається одним з найважливіших понять в сучасній філософії, теоретичних та прикладних науках, в науках про управління, при проектуванні й експлуатації технічних та інших систем, дослідники не можуть сьогодні підібрати для нього однозначного трактування.

Науково-технічна інформація – документовані чи публічно оголошені відомості про вітчизняні та закордонні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані у процесі науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Науково-технічна інформація є суспільним надбанням, необхідною умовою продуктивної інтелектуальної діяльності, зокрема наукової і технічної творчості. Науково-технічна інформація, що є продуктом інтелектуальної творчої праці, становить об'єкт права інтелектуальної власності, а відносини щодо її придбання, зберігання, переробки, використання і поширення регулюються чинним законодавством.

Основними постачальниками науково-технічної інформації є науково-методичні і науково-технічні центри аграрної науки.

Інформаційне забезпечення галузі інформацією це взаємозв'язок трьох галузей АПК (технічний сервіс сільськогосподарських машин, галузі сільського господарства, що виробляють засоби виробництва та обслуговують АПК, галузі зі збереження, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції).

Організаційна структура системи інформаційно-консультаційного забезпечення аграрної сфери: представлена державним, регіональним, районним рівнем інформації та особлива група: споживачі галузевої інформації і послуг.

Усі джерела інформації поділяють на відкриті та закриті. До відкритих джерел інформації відносять: міжособистісні джерела, опосередковані джерела.

Міжособистісні джерела — це джерела інформації, до яких належать міжособистісні контакти на різних рівнях представництва, тобто міжособисті контакти представників зовнішньої політики, відомств, керівництв відповідних відомств за усіма напрямками співробітництва, а також дипломатичні контакти і контакти, представлені в державі в рамках міжнародних форумів (організацій).

Опосередковані джерела — це джерела інформації, які виступають посередником між конкретним джерелом інформації та суб'єктами міжнародних відносин. До них відносять: засоби масової комунікації, електронні засоби комунікації, інформаційні центри, архіви, бібліотеки та інші джерела збереження інформації. Опосередковані джерела, в свою чергу, поділяються на офіційні та неофіційні.

Офіційним джерелом інформації про стан країни на міжнародній арені є Президент країни та Міністр закордонних справ. До офіційних джерел відносять також органи державної статистики, інформаційно-аналітичні структури із окремих сфер міжнародного співробітництва, установи соціальної політики і праці, демографічні відомства, промислові концерни (представництва), окремі відомства, які належать до джерел конфіденційної інформації.

Неофіційні джерела — це громадські організації та рухи, політичні партії, політичні структури, соціологічні установи, альтернативні засоби масової комунікації, а також незалежні інформаційно-аналітичні центри, які створюють суб'єктивні оціночні прогнози.

Первинні джерела інформації містять результати наукової, виробничої, творчої діяльності, відображають факти, які були отримані а процесі проведених досліджень. Первинні документи створюють автори — науковці, письменники, журналісти, педагоги, композитори, художники і т. д. Результати своєї діяльності вони представляють у формі монографій, статей, підручників, літературних, музичних та інших творів.

Вторинні джерела інформації — це результат певної обробки (аналітико-синтетичної та логічної) одного чи кількох первинних документів з метою пристосування інформації до інформаційних потреб споживача. Вторинні (інформаційні) документи містять систематизовані відомості про первинні документи (опубліковані чи неопубліковані) або результат аналізу і синтезу

даних, що містяться у першоджерелах (бібліографічні, реферативні, оглядово-аналітичні документи)

Інформаційний потік — стабільний рух інформації, спрямований від джерела інформації до отримувача, визначений функціональними зв'язками між ними. Вивчення потоків науково-технічної інформації дає можливість планувати і керувати розвитком науки, прогнозувати тенденції розвитку науково-інформаційної діяльності та вдосконалювати її.

Документний потік – це рух документів у процесі їх виробництва, розповсюдження та використання в суспільстві, тобто сукупність розподілених у часі й просторі документів, які рухаються комунікаційними каналами від створювачів до користувачів. Документний потік постійно поповнюється новими документами, тому є унікальним способом накопичення повідомлень про навколишній світ.

Рекомендована література

1. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи : навч. посібник. Київ : Форум, 2000. 271 с.

2. Документно-інформаційне забезпечення сучасної професійної комунікації : навч. посібник / А. Є. Прилуцька, О. О. Карпенко, Н. І. Парафійник, О. В. Медведь ; за заг. ред. А. Є. Прилуцької. Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харків. авіац. ін-т», 2016. 349 с.

3. Давидова І. О. Ринок інформаційних продуктів та послуг : навч. посібник. Харків : НТМТ, 2012. 157 с.

4. Інформаційно-бібліотечний пошук : метод. вказівки до самост. вивчення дисципліни для слухачів магістратури денної форми навч. спец.: 133 Галузеве машинобудування, 205 Лісове господарство, 208 Агроінженерія / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка ; упоряд. Н. М. Ніколаєнко. Харків : [б. в.], 2018. 16 с.

5 Інформаційне забезпечення наукової діяльності : метод. вказівки для самост. вивчення дисципліни для здобувачів вищої освіти (аспірантів) денної форми навч. інженерних, економіко-правових і технологічних спец. / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка ; упоряд. Н. М. Ніколаєнко. Харків : [б. в.], 2018. 16 с.

6. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності / Проект сприяння акад. доброчесності ; упоряд.: В. Бахрушин, Є. Ніколаєв. Київ : [б. в.], 2018. 41 с.

7. Про інформацію : Закон України : від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. станом на 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 16.12.2020).

8. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні : схвалено розпорядженням КМ України від 15.05.2013 р. № 386-Р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#Text> (дата звернення: 16.12.2020).

9. Шаравара Т. О. Інформаційний пошук і робота з бібліотечними ресурсами : навч. посібник. Київ : Ліра-К, 2016. 256 с.

Питання для дискусії:

1. Поняття терміну «Агроінформація»

- 2.Зміст терміну «Науково-технічна інформація»
3. Характеристика галузей АПК, її структура
- 4.Класифікація джерел інформації

Тема 2. Організаційна структура вітчизняної системи інформації в галузі економіки, сільського господарства, економіки АПК України.

АПК України почав своє формування в середині ХХ ст. цей період можна поділити на 4 основні етапи : початковий; реформування постсоціалістичного АПК; формування АПК регіонів України на сучасних ринкових засадах; трансформація АПК регіонів України в європейському напрямі

Система централізованих органів науково-технічної інформації

1.Всеукраїнські державні організації , фонди , комітети

- Державна служба з електронного урядування, Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації з питань реалізації державної політики у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності.

- Український інститут науково-технічної експертизи та інформації (УкрІНТЕІ).

- НБУ ім. В. Вернадського, ННСГБ НААНУ.

2. Регіональні органи науково-технічної інформації

- (Харків) ХЦНТІ, бібліотеки ЗВО с/г профілю, НДІ.

3. Дорадчі структури

Організація інформаційної діяльності агропромислових підприємств та установ:

-поширення інформації для користувачів, що необхідна для вирішення управлінських, науково-виробничих та інших питань, що виникають у процесі діяльності. У зв'язку з цим інформація має відповідати основним вимогам, серед яких:

-точність означає, що дані повинні мати однозначний зміст і не припускати різних тлумачень;

-періодичність вимагає своєчасного періодичного надходження інформації у відповідний структурний підрозділ чи до конкретного співробітника;

-повнота означає, що кількість інформації повинна бути достатньою для оцінки ситуації і прийняття рішення на певному рівні в управлінні;

-корисність вимагає, щоб інформація не містила даних, які непотрібні для вирішення проблем управління;

-доступність полягає в тому, щоб інформація подавалася в такому вигляді, який не потребує додаткової переробки та не утруднює процес прийняття рішення.

Питання для дискусії:

1. Організаційна побудова сучасної системи інформаційного забезпечення АПК України

2. Характеристика основних функцій сучасної системи інформаційного забезпечення АПК України.

Рекомендована література

1. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи. Київ : Форум, 2000. 271 с.
2. Документно-інформаційне забезпечення сучасної професійної комунікації : навч. посібник / А. Є. Прилуцька, О. О. Карпенко, Н. І. Парафійник, О. В. Медведь ; за заг. ред. А. Є. Прилуцької. Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харків. авіац. ін-т», 2016. 349 с.
3. Давидова І. О. Ринок інформаційних продуктів та послуг : навч. посібник. Харків : НТМТ, 2012. 157 с.
4. Інформаційно-бібліотечний пошук: : метод. вказ. для самостійного вивчення дисципліни слухачів магістратури денної форми навч. спеціальностей: 133 Галузеве машинобудування, 205 Лісове господарство, 208 Агроінженерія / Харк. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка ; упоряд. Н. М. Ніколаєнко. – Харків : [б. в.], 2018. – 16 с.
5. Інформаційно-бібліотечний пошук : метод. вказівки до самост. вивчення дисципліни для слухачів магістратури денної форми навч. спец.: 133 Галузеве машинобудування, 205 Лісове господарство, 208 Агроінженерія / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка ; упоряд. Н. М. Ніколаєнко. Харків : [б. в.], 2018. 16 с.
6. Про інформацію : Закон України : від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. станом на 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 16.12.2020).
7. Шаравара Т. О. Інформаційний пошук і робота з бібліотечними ресурсами : навч. посібник. Київ : Ліра-К, 2016. 256 с.

Тема 3. Організаційно-правові заходи щодо використання інформаційних технологій у галузях економіки, сільського господарства, економіки АПК. Споживачі інформації. Принципи визначення потреб в інформації.

Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність системи інформаційного забезпечення АПК України.

- Конституція України (Ст .34 використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір).
- Закону України «Про інформацію» Ст. 4-9 № 1774-VIII(91774-17) від 06.12.2016р.
- Закон України «Про науково-технічну інформацію», № 1170-VII від 27.03.2014р.
- Закон України «Про Національну програму інформатизації» №922-VIII від 25.12.2015р.
- Закон України « Про доступ до публічної інформації» №319-VIII від 09.04. 2015р.
- Концепція Національної програми інформатизації
- Законодавчі акти про окремі галузі, види, форми і засоби інформації.–

Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність сільськогосподарських підприємств України:

- Кодекси України (Господарський, Цивільний і Земельний);

- Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р.;
- Закони України, укази Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також спеціальними нормативними актами.
  - Програми розвитку АПК
  - Стратегія розвитку аграрного сектора «3+5»
  - Концепція державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року
  - Програми державної підтримки АПК: поточний рік
  - Програма діяльності Уряду
  - Програми діяльності Кабінету Міністрів України
  - Проекти Законів стосовно розвитку АПК

На рівні спеціальних актів виділяємо:

Закони України: «Про насіння»; «Про охорону прав на сорти рослин»; «Про племінне тваринництво»; «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність» 2004р.

Споживачі інформації

Органи виконавчої влади та місцевого самоврядування (сільські селищні ради), державні підприємства, фермерські господарства, приватні підприємства, господарські товариства, виробничі та обслуговуючі кооперативи, виробники с/г техніки.

Особлива група споживачів інформації – науковці, аспіранти, викладачі, студенти

Інформаційна потреба (або ж потреба в інформації) — це інформація, яку людина чи організація має одержати, щоб ефективно виконувати свою роботу, позитивно розв'язати якусь проблему або успішно задовольнити приватний інтерес чи хобі. Потреба в інформації виникає через необхідність ліквідувати дефіцит певних знань, свого роду аномальний етап процесу пізнання. Коли стоїть якась проблема, споживачі шукають потрібну інформацію, паралельно збираючи багато інформаційного шуму.

Інформаційна підтримка – це процес інформаційного забезпечення, орієнтований на користувачів інформації, зайнятих управлінням складними об'єктами. Інформаційна підтримка використовується при підготовці і реалізації управлінських рішень.

Функції інформаційної підтримки

1. пошуку даних 2. оперативної поінформованості; 3. дослідницька; 4. ознайомча; 5. стимулююча.

Методи вивчення інформаційних потреб фахівців галузі.

У залежності від джерела відомостей про інформаційні потреби методи вивчення поділяють на прямі і непрямі.

Засіб прояву інформаційної потреби – інформаційний запит. Інформаційний запит – сформульована природною мовою в письмовій або усній формі усвідомлена вимога фахівця, організації, установи, що частково відтворює їхні потреби і спрямована до аналітика для одержання необхідних синтезованих відомостей, фактографічних даних.

У рамках специфічної діяльності користувачів інформаційні запити можна розділити на: концептуальні, аналітичні, документальні, фактографічні, адресні, методико-організаційні.

Рекомендована література

1. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи : навч. посібник. Київ : Форум, 2000. 271 с.
2. Документно-інформаційне забезпечення сучасної професійної комунікації : навч. посібник / А. Є. Прилуцька, О. О. Карпенко, Н. І. Парафійник, О. В. Медведь ; за заг. ред. А. Є. Прилуцької. Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харків. авіац. ін-т», 2016. 349 с.
3. Давидова І. О. Ринок інформаційних продуктів та послуг : навч. посібник. Харків : НТМТ, 2012. 157 с.
4. Інформаційно-бібліотечний пошук : метод. вказівки до самост. вивчення дисципліни для слухачів магістратури денної форми навч. спец.: 133 Галузеве машинобудування, 205 Лісове господарство, 208 Агроінженерія / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка ; упоряд. Н. М. Ніколаєнко. Харків : [б. в.], 2018. 16 с.
- 5 Інформаційне забезпечення наукової діяльності : метод. вказівки для самост. вивчення дисципліни для здобувачів вищої освіти (аспірантів) денної форми навч. інженерних, економіко-правових і технологічних спец. / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка ; упоряд. Н. М. Ніколаєнко. Харків : [б. в.], 2018. 16 с.
7. Про інформацію : Закон України : від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. станом на 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 16.12.2020).
8. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні : схвалено розпорядженням КМ України від 15.05.2013 р. № 386-Р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#Text> (дата звернення: 16.12.2020).
9. Шаравара Т. О. Інформаційний пошук і робота з бібліотечними ресурсами : навч. посібник. Київ : Ліра-К, 2016. 256 с.

Тема 4. Єдиний інформаційний простір України. Електронні бібліотеки та архіви відкритого доступу. Національний репозитарій академічних текстів NRAT. Довідково-інформаційне забезпечення фахівців галузі.

Єдиний інформаційний простір — це сукупність баз і банків даних, технологій їх ведення та використання, інформаційно-телекомунікаційних систем і мереж, що функціонують на основі єдиних принципів і за загальними правилами, що забезпечує інформаційну взаємодію організацій і громадян, а також задоволення їх інформаційних потреб.

Головні компоненти інформаційного простору – інформаційні ресурси, що містять дані, відомості та знання, зафіксовані на відповідних носіях інформації;

Організаційні структури, що забезпечують функціонування та розвиток єдиного інформаційного простору, зокрема, збір, обробку, зберігання, розповсюдження, пошук і передачу інформації;

Засоби інформаційної взаємодії громадян і організацій, що забезпечують їм доступ до інформаційних ресурсів на основі відповідних інформаційних технологій, що включають програмно-технічні засоби і організаційно-нормативні документи.

Об'єктами інформаційного простору є : друковані засоби масової інформації (газети, журнали, книговидавання); електронні засоби масової інформації (телебачення, радіо, Інтернет); інформаційне право; інформаційна безпека.

Основні переваги від використання друкованих видань порівняно з іншими джерелами інформації такі: широта змістовної (тематичної) різноманітності повідомлень; подача великих обсягів повідомлень; можливість повторного (багаторазового) використання повідомлень адресатом; доступність великих масивів друкованої інформації, у тому числі завдяки наявності розвинутої мережі різноманітних посередників (продавців періодичних і неперіодичних видань, публічних бібліотек, тощо); можливість швидкого копіювання значних обсягів інформації; відносна дешевизна.

Недоліки - оперативність подачі інформації

Об'єкти інформаційного простору: електронні засоби масової інформації (телебачення, радіо, Інтернет).

Основною конкурентною перевагою електронних джерел інформації є оперативність, а радіо і телебачення — ще й масовість.

Ще однією перевагою телебачення і певною мірою Internet є можливість трансляції не лише аудіо-, а й візуальної інформації.

АЛЕ радіо і телебачення значно гірше, ніж друковані джерела інформації. Друковані джерела пристосовані до подачі аналітичної інформації, що вимагає від користувача абстрактного мислення та можливості зосередитись на певних частинах повідомлення.

Переваги Інтернету з позицій отримувача інформації такі:

- можливість оперативного доступу до великих масивів різноманітних повідомлень;

- поєднання можливості повторного (багаторазового) використання повідомлень з можливостями сприйняття широкого спектра візуальних повідомлень, що підвищує ефективність її засвоєння;

- можливість оперативної обробки знайдених повідомлень (копіювання, компоновка, підготовка змістовно нових повідомлень, тиражування тощо).

Переваги мережі Інтернет з точки зору відправника повідомлень:

- потенційна можливість охоплення великої аудиторії;

- висока оперативність передачі повідомлень;

- можливість використання широкого спектра візуальних символів з метою підвищення ефективності впливу на аудиторію;

- можливість забезпечення оперативного зворотного зв'язку.

Недоліки й обмеження у використанні Інтернету можна поділити на два типи: інформаційно-організаційні, фінансові.

Електронні бібліотеки та архіви відкритого доступу

Електронна бібліотека або «цифрова бібліотека» – сукупність матеріалів, що зберігаються в електронній (цифровій) формі, доступ до яких здійснюється за допомогою комп'ютерної техніки. Із загалу електронних бібліотек виділяють академічні (наукові) репозитарії та електронні архіви.

Академічні репозитарії – зібрання матеріалів наукових установ, університетів (книжки, статті, дисертації, тези тощо).

Електронні архіви на доповнення до традиційних об'єктів зберігання, містять електронні матеріали та їх описи, що дає змогу значно полегшити роботу з цими матеріалами.

Національний репозитарій академічних текстів HRAT — загальнодержавна розподілена електронна база даних, в якій накопичуються, зберігаються і систематизуються академічні тексти.

Призначення Національного репозитарію – зробити максимально доступною для суспільства наукову інформацію України і світу, що сприятиме розвитку освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, шляхом поліпшення доступу до академічних текстів та сприяння академічній доброчесності.

Рекомендована література:

1. Гавриш Н. Галузеві бібліотечно-інформаційні ресурси як комунікаційні засоби. *Вісник Книжкової палати*. 2012. № 4. С. 20–24.
2. Давидова І. О. Ринок інформаційних продуктів та послуг : навч. посібник. Харків : НТМТ, 2012. 157 с.

Тема 5. Сучасна система пошуку та оброблення наукової інформації. Основи інформаційного пошуку. Аналітико-синтетична обробка документів. Бібліографічний опис та його обов'язкові елементи. Сучасні стандарти бібліографічного опису. Бібліографічний відбір та критерії відбору інформації.

Інформація – це певні відомості про об'єкти, явища навколишнього середовища, їхні параметри, якість і стан. Інформація створюється в результаті діяльності наукових колективів, окремих вчених і фіксується в системі точних понять, тверджень, теорій, гіпотез.

Наукова інформація класифікується :

Технічна інформація – характеризує фізичні процеси в різних об'єктах при створенні продукції із вихідних компонентів

Економічна інформація – це відомості про економічний розвиток суспільства і його ефективність

Соціальна інформація – відомості про людину, колектив і суспільство в цілому як об'єкт дослідження

Отже, наукова інформація – це сукупність повних, точних відомостей про розвиток природи, суспільства і людини, зафіксованих у науковому документі.

Інформаційний пошук – це сукупність операцій, спрямованих на пошук документів, які потрібні для розробки теми, проблеми.

При пошуку інформації слід дотримуватися певних принципів її формування.

Актуальність інформації має право відображати стан об'єкта дослідження в кожен момент часу;

Достовірність – це доказ того, що названий результат є істинним, правдивим;

Інформація має точно відтворювати об'єктивний стан і розвиток об'єкта;

Інформаційна єдність, або подання інформації у такій системі показників, при якій виключалась би ймовірність протиріч у висновках і неузгодженість первинних і одержаних даних;

Релевантність даних, одержання інформації за запитом користувача

Шляхи пошуку інформації: вивчення електронних каталогів бібліотек, за допомогою пошукових систем в мережі Інтернет, у довідковому апараті лінгвістичних енциклопедій (список літератури), пристатейна бібліографія наукових видань.

Пошукові системи в мережі Інтернет: Мета, Ukrnet, Google, Atlas, Google Академія – наукова пошукова система тощо.

Аналітико-синтетичне опрацювання документів (АСОД), аналітико-синтетична переробка інформації (АСП), наукова обробка документів – процеси перетворення формальних ознак і змісту первинних документів з метою створення вторинних документів як більш зручних для зберігання, пошуку, використання споживачами інформації.

Бібліографічний опис визначають як сукупність бібліографічних відомостей про документ, наведених за певними правилами в установленому порядку фіксування областей і елементів, що призначені для ідентифікації і загальної характеристики документа.

Сучасні стандарти бібліографічного опису: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006, ДСТУ 8302-2015

Поняття про бібліографічну інформацію.

Бібліографічну інформацію називають вторинно-документною інформацією

1. Бі оперує не конкретними знаннями, які містяться в джерелах первинної інформації (книгах, журналах, газетах), а лише відомостями про ці джерела

2. Для того, щоб перетворитися з абстрактного поняття в предметно-реальне явище, Бі має бути зафіксованою на папері, тобто набути вигляду документу. Бі не дає наукові і прикладні знання, як це притаманно книзі, а лише повідомляє, в яких творах можна знайти ті чи інші знання.

Критерії бібліографічного відбору інформації: змістовні і формальні.

Питання для дискусії:

1. Проаналізуйте форми бібліографічної інформації

2. Опишіть функції бібліографічного опису.
3. Розкрийте тему «Бібліографічний опис електронних документів»

Рекомендована література

1. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи : навч. посібник. Київ : Форум, 2000. 271 с.
2. Документно-інформаційне забезпечення сучасної професійної комунікації : навч. посібник / А. Є. Прилуцька, О. О. Карпенко, Н. І. Парафійник, О. В. Медведь ; за заг. ред. А. Є. Прилуцької. Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харків. авіац. ін-т», 2016. 349 с.
3. Давидова І. О. Ринок інформаційних продуктів та послуг : навч. посібник. Харків : НТМТ, 2012. 157 с.
4. Інформаційне забезпечення наукової діяльності : метод. вказівки для самост. вивчення дисципліни для здобувачів вищої освіти (аспірантів) денної форми навч. інженерних, економіко-правових і технологічних спец. / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка ; упоряд. Н. М. Ніколаєнко. Харків : [б. в.], 2018. 16 с.
5. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні : схвалено розпорядженням КМ України від 15.05.2013 р. № 386-Р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#Text> (дата звернення: 16.12.2020).
6. Шаравара Т. О. Інформаційний пошук і робота з бібліотечними ресурсами : навч. посібник. Київ : Ліра-К, 2016. 256 с.

Тема 6. Ресурси Інтернет. Міжнародні та вітчизняні бази даних в галузі економіки, сільського господарства, економіки АПК.

Інформаційні web-ресурси з економіки, сільського господарства: типологія, призначення, характеристика. Сайти провідних бібліотек.

1. Національна академія аграрних наук України [Електронний ресурс] : сайт. - Режим доступу: <http://naas.gov.ua/>
2. НБ України Наукова періодика України – Портал Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського НАН України надає відкритий доступ до наукових журналів та збірників наукових праць, виданих в Україні. <http://www.nbu.gov.ua/>
3. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААНУ [Електронний ресурс] : сайт. - Режим доступу: <http://www.dnsgb.com.ua/>
4. Наукова бібліотека Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка [Електронний ресурс] : сайт. - <https://library.khntusg.com.ua/>
5. Навчально-методичний центр «Агроосвіта» [Електронний ресурс] : сайт. - Режим доступу: <http://agroosvita-online.com.ua/>
6. УКРАПРОТЕКА — національний інформаційний ресурс (електронний

каталог) <http://dns.gb.com.ua/dns.gb.html>. Містить анотовані бібліографічні записи на книги, брошури, журнали, бази даних, електронні документи, ресурси Internet та інші документи з колекції Бібліотеки, а також на статті із збірок, періодичних видань по питаннях АПК, виданих в Україні. Тематичні рубрики: екологія, охорона природи, ботаніка, біологія, економіка сільського господарства, ветеринарія, лісове господарство, організація і управління сільськогосподарським виробництвом, механізація сільського господарства, ґрунтознавство, агротехніка, сільськогосподарська меліорація, добрива. Ведеться ДНСГБ 4. УААН з 2000 р. Об'єм 180 тис. записів, українською мовою.

7. **АГРОПРОМ** — агропромисловий портал. <http://agroprom-ua.com/>. На порталі розташовані сільськогосподарський Інтернет гіпермаркет. Інформаційно-довідкова частина порталу має розділи: рослинництво, тваринництво, сільськогосподарська техніка, переробка та якість продукції, земля, технології, економіка, статистика, огляди, законодавство.

8. **AGRONEWS** — <http://agronews.in.ua/> — головні новини аграрного бізнесу. Інформація про конференції, круглі столи, агромоніторинг ЗМІ, PR-послуги. Асоціація фермерів та приватних землевласників України <http://www.farmer.co.ua/> — газета «Фермер України», виставка «Агроринок», довідник аграрних підприємств.

9. **POLPRED** – База даних з рубрикатором: 26 галузей / 600 джерел / 8 федеральних округів Російської Федерації / 235 країн і територій. Огляд засобів масової інформації. Інтернет-сервіси розподілені по галузях і країнах.

10. **АГРОС** <http://www.cnsnb.ru/> Найбільша в АПК Росії документографічна база даних.

11. Центральної наукової с/г бібліотеки Россільгоспакадемії. Включає анотовані бібліографічні записи книг і статей із збірок, періодичних видань, що продовжуються, з проблем сільського господарства і суміжних галузей. Тематичні рубрики: екологія, охорона природи, ботаніка, біологія, економіка сільського господарства, ветеринарія, лісове господарство, механізація сільського господарства, ґрунтознавство. Ведеться ЦНСГБ Россільгоспакадемії з 1985 р.

Перелік сільськогосподарських бібліотек аграрних закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації (21 ЗВО)

1. Бережанський агротехнічний інститут Національного університету біоресурсів і природокористування України (НУБіП України) 2. Білоцерківський національний аграрний університет 3. Вінницький національний аграрний університет 4. Дніпропетровський державний аграрний університет 5. Житомирський національний агроекологічний університет 6. Луганський національний аграрний університет 7. Львівський національний аграрний університет 8. Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнології ім. С. З. Гжицького 9. Миколаївський національний аграрний університет 10. Національний університет біоресурсів і природокористування України (НУБіП України) 11. Ніжинський агротехнічний інститут Національного університету біоресурсів і природокористування України (НУБіП України) 12. Одеський державний

аграрний університет 13. Подільський державний аграрно-технічний університет 14. Полтавська державна аграрна академія 15. Сумський національний аграрний університет 16. Таврійський державний агротехнологічний університет 17. Уманський національний університет садівництва 18. Харківська державна зооветеринарна академія 19. Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва 20. Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка 21. Херсонський державний аграрний університет.

Репозитарії ЗВО аграрного профілю

1. Репозитарій (електронний архів) ХНТУСГ ім. П. Василенка. – Режим доступу: <http://dspace.khntusg.com.ua>
2. Репозитарій Білоцерківського національного аграрного університету.- Режим доступу <http://rep.btsau.edu.ua/>
3. Репозитарій Дніпровського державного аграрно-економічного університету (eDSAEUR) – Electronic Dnipro State Agrarian and Economic University Repository. –Режим доступу: <https://dspace.dsau.dp.ua>
4. Репозитарій Житомирського національного агроекологічного університету – Institutional Repository of Zhytomyr National Agroecological University.- Режим доступу: <http://ir.znau.edu.ua/>
5. Репозитарій Миколаївського національного аграрного університету.- Режим доступу: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/community-list>
6. Репозитарій Луганського аграрного університету.– Режим доступу:<https://lnau.in.ua>
7. Репозитарій Національного університету водного господарства та природокористування.– Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/>
8. Репозитарій Одеського державного аграрного університету .- Режим доступу : <http://lib.osau.edu.ua/jspui/>
9. Репозитарій Подільського державного аграрно-технічного університету.– Режим доступу: <http://188.190.33.55:7980/jspui/>
10. Репозитарій Таврійського державного агротехнологічного університету ім.. Дмитра Моторного.– Режим доступу: <http://elar.tsatu.edu.ua/>
11. Репозитарій Уманського національного університету садівництваРежим доступу: <http://lib.udau.edu.ua/>
12. Репозитарій Харківської державної зооветеринарної академії .- Режим доступу: <http://repository.hdzva.edu.ua/>
13. Репозитарій Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва.- Режим доступу: <https://knau.kharkov.ua/1306-nstitucyniy-repozitory.html>
14. Репозитарій Херсонський державний аграрний університет. - Режим доступу: <http://dspace.ksau.kherson.ua/>

Зарубіжні галузеві інформаційні центри і навчальні заклади

Інформаційний центр ФАО ООН для країн Центральної та Східної Європи –

SEUR (Будапешт, Угорщина), Угорський національний аграрний університет (Годоло, Угорщина), Міжнародний центр Сільськогосподарського бюро Британської Співдружності Націй – CAB International (Воллінгфорд, Велика Британія), Інформаційний центр з питань сільського господарства NitraNet (Братислава, Словаччина), Центральна наукова сільськогосподарська бібліотека Російської академії сільськогосподарських наук (Москва, Російська Федерація), Сільськогосподарська бібліотека Державного аграрного університету (Кишинів, Молдова), Білоруська сільськогосподарська бібліотека ім. І.С. Лупиновича НАН Біларусі та ін.

Зарубіжні видання

“Online Review” (“Огляд можливостей онлайн-доступу”),
“IAALD Quarterly Bulletin” (“Щоквартальний бюлетень Міжнародної асоціації сільськогосподарських інформаційних спеціалістів”) (США та Велика Британія),
“Database” (“Бази даних”),
“Online” (“Доступ у режимі реального часу”),
“Journal of the American Society for Information Science” (“Журнал товариства інформатики”) (США),
англійський часопис “Eslib Proceedings” (“Наукові публікації Есліб”),
“CAB International Database News” (“Новини баз даних від Міжнародного сільськогосподарського бюро Британської Співдружності Націй”) (Велика Британія), з 1999 р. доступний лише через Інтернет (<http://www.cabi.org>).

Питання для дискусії:

1. За допомогою електронних пошукових ресурсів підготуйте список рекомендованої літератури за темою: «Сутність, види і завдання самостійної роботи здобувача вищої освіти»
2. Використовуючи сучасні методи пошуку, доберіть 50 джерел за темою вашої наукової роботи. Визначте виключно вузькі аспекти теми, добираючи джерела: фахові статті, монографії, матеріали конференцій, тощо.
3. Випишіть відомі наукові школи, сформовані у вашому навчальному закладі та поясніть значення їх наукових напрацювань.

Рекомендована література

1. Документно-інформаційне забезпечення сучасної професійної комунікації : навч. посібник / А. Є. Прилуцька, О. О. Карпенко, Н. І. Парафійник, О. В. Медведь ; за заг. ред. А. Є. Прилуцької. Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харків. авіац. ін-т», 2016. 349 с.
2. Давидова І. О. Ринок інформаційних продуктів та послуг : навч. посібник. Харків : НТМТ, 2012. 157 с.

3. Шаравара Т. О. Інформаційний пошук і робота з бібліотечними ресурсами : навч. посібник. Київ : Ліра-К, 2016. 256 с.

Тема 7. Інформаційне забезпечення у науковому дослідженні. Наукові БД Scopus, Web of Science, Google Scholar. Наукометрія.

Інформаційне забезпечення у науковому дослідженні.

Інформація має здатність "старіти". Це пояснюється появою нової друкованої й неопублікованої інформації або зниженням потреби в цій інформації. За зарубіжними даними, інтенсивність падіння цінності інформації ("старіння") орієнтовно становить 10% за день для газет, 10% на місяць для журналів і 10% за рік для книг. Таким чином, відшукати нове, передове, наукове у вирішенні даної теми - складне завдання не тільки для одного науковця, але й для великого колективу.

Недостатнє використання світової інформації приводить до дублювання досліджень. Кількість повторно отримуваних даних досягає в різних сферах науково - технічної творчості 60-80 %. Ці втрати оцінюються багатьма мільярдами доларів щорічно.

Наукова література як джерело інформації

Наукова література – сукупність творів писемності друку, які створені у результаті наукових досліджень або теоретичних узагальнень і поширені з метою інформування фахівців про останні досягнення науки, хід і результати досліджень.

Наукові публікації є найбільш авторитетним та об'єктивним джерелом знань про світ.

Незалежно від конкретної галузі знання, предметом змісту наукової літератури є сама наука – ідеї і факти, закони і категорії, відкриті ученими.

Організація роботи з науковою літературою

Необхідно обирати тільки наукові факти. Науковим фактам притаманні: новизна, точність, об'єктивність, достовірність. Новизна наукового факту свідчить про принципово новий, невідомий дотепер предмет, явище, процес. Точність визначається об'єктивними методами та характеризує сукупність найбільш суттєвих ознак предметів, явищ, подій, їх кількісних та якісних визначень. Вибір фактів повинен бути науково об'єктивним. Достовірність наукового факту характеризує його безумовне реальне існування, яке підтверджується при аналогічних ситуаціях.

Наукова література

Стаття – є основною формою обміну письмовою інформацією між спеціалістами, які працюють в одній або суміжних галузях науки. Статті є наукові, оглядові, науково-технічні, науково-методичні і дискусійні з конкретних досліджень.

Наукова доповідь - літературно оформлена робота, яка ґрунтується на оригінальному матеріалі

Науковий звіт є підсумковим документом, якому викладено, фактично виконані дослідження

Дисертація є кваліфікаційною науковою роботою в певній галузі науки, яка має безперечну новизну, внутрішню єдність, актуальність наукових результатів, наукових положень, що висувається автором для публічного захисту.

Монографія – це надрукована наукова робота теоретичного характеру, в якій всебічно висвітлено проблему або окреме вузлове питання.

Бази наукової літератури

Наукометричні, реферативні, повнотекстові, мультидисциплінарні, спеціалізовані, за передплатою, безкоштовні, міжнародні, регіональні.

Наукові зарубіжні БД **Scopus**, **Web of Science**, **Springer Link** та інші.

2. AGRIS [Електронний ресурс]: сайт. - Режим доступу: – <http://agris.fao.org/>,
3. AGORA [Електронний ресурс]: сайт. - Режим доступу: – <http://www.aginternetwork.org/>,
4. EBSKO [Електронний ресурс]: сайт. - Режим доступу: – <http://www.ebsco.com/>
5. DOAJ (Directory of Open Access Journals) [Електронний ресурс] : – сайт. - Режим доступу: <http://www.doaj.org/>
6. Scopus [Електронний ресурс]: сайт. – Режим доступу: <http://elsevierscience.ru/products/scopus/>
Web of Science [Електронний ресурс]: сайт. – Режим доступу: <https://clarivate.com/products/web-of-science/>
7. Springer Link [Електронний ресурс]: сайт. – Режим доступу: <https://link.springer.com/>

Наукометрія — галузь наукознавства, що займається статистичними дослідженнями структури та динаміки масивів і потоків наукової інформації.

Питання для поглибленого вивчення теми:

1. Охарактеризуйте вимоги до обчислення наукової інформації.
2. Обґрунтуйте головні етапи роботи з науковою літературою, пов'язаною виключно з вашою науковою темою дослідження.
3. Детально опишіть такий вид наукової літератури, як монографія, у чому його сутність та відмінність від інших видів наукової літератури.
4. Висвітліть вимоги до наукової статті.

Рекомендована література

1. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи. Київ : Форум, 2000. 271 с.
2. Документно-інформаційне забезпечення сучасної професійної комунікації : навч. посібник / А. Є. Прилуцька, О. О. Карпенко, Н. І. Парафійник, О. В. Медведь ; за заг. ред. А. Є. Прилуцької. Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харків. авіац. ін-т», 2016. 349 с.
3. Давидова І. О. Ринок інформаційних продуктів та послуг : навч. посібник. Харків : НТМТ, 2012. 157 с.

Тема 8. Пошукові системи наукової інформації. Академічна доброчесність. Вимоги до оформлення наукових публікацій.

Пошукові системи наукової інформації

Google Scholar або Гугл Академія <https://scholar.google.com.ua/>

BASE:Bielefeld Academic Search Engine <https://www.base-search.net/>

OAster - зведений каталог мільйонів записів (метаданих)
<https://oaister.worldcat.org/>

SCImago Journal & Country Rank - аналітичний портал
<https://www.scimagojr.com>

DuckDuckGo <https://duckduckgo.com/html>

Virtual Library for Economics and Business Studies <https://www.econbiz.de/>

EULER search engine <https://www.emis.de/projects/EULER/engine.html>

FreeFullPDF <http://www.freefullpdf.com/#gsc.tab=0>

Metasearch Search Engine <https://www.search.com/>

Microsoft Academic Search <https://academic.microsoft.com/home>

RefSeek <https://www.refseek.com/>

Science.gov <https://www.science.gov/>

Web of Science <https://clarivate.com/webofsciencegroup/solutions/web-of-science-core-collection>

Scopus <https://www.scopus.com/>

Open Ukrainian Citation Index (OUCI) <https://ouci.dntb.gov.ua/>

Академічна доброчесність — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності

передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат, фабрикація, обман, списування, хабарництво.

Академічний плагіат – це оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства; формою академічного плагіату є самоплагіат, що полягає у відтворенні без посилення на джерело інформації власних раніше опублікованих текстів;

- **фабрикація** – це фальсифікація результатів досліджень, посилення, або будь-яких інших даних, що стосуються освітнього процесу;
- **обман** – надання свідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;
- **списування** – це використання без відповідного дозволу зовнішніх джерел інформації під час оцінювання результатів навчання;
- **хабарництво** – це надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна чи послуг матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної вигоди в освітньому процесі.

За порушення академічної доброчесності

- **Здобувачі освіти (студенти) можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:**
- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік, тощо);
- повторне проходження навчального курсу;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту).

Питання для дискусії:

1. Поняття «академічна доброчесність»
2. Що таке плагіат? Різновиди плагіату.
3. Які стилі цитувань існують у світовій практиці?
4. Як робити посилення?
5. Юридична відповідальність за плагіат в Україні.
6. Етична відповідальність за плагіат.

7. Правила оформлення списку використаних джерел в дисертації

Рекомендована література:

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII станом на 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 01.01.2021.).

2. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. станом на 02.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення 02.04.2019)

3. Про оприлюднення дисертацій та відгуків офіційних опонентів : наказ МОН України від 14.07.2015 р. № 758. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-15#Text> (дата звернення 02.04.2019)

4. Главчев М., Главчева Ю. Академічна доброчесність у науковому та освітньому середовищі. *Бібліотечний форум*. 2018. N 1. С. 10–11.

5. Навчання студентів академічній доброчесності у бібліотеці ВНЗ : метод. поради / авт.-уклад.: Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; редкол.: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська ; УБА. Київ : УБА, 2016. – 39 с. URL: <https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Navch.stud.AD-u-bibliot.VNZ.pdf> (дата звернення: 16.12.2020).

6. Сазик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? URL: <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti> (дата звернення: ...).

7. Тицька Я. "Академічна доброчесність" та "академічна відповідальність" у забезпеченні якості освіти. *Підприємництво, госп-во і право*. 2018. № 11. С. 192–195.

Питання для самоперевірки

1. Поняття терміну «Агроінформація»
2. Зміст терміну «Науково-технічна інформація»
3. Класифікація джерел інформації

4. Організаційна побудова сучасної системи інформаційного забезпечення АПК України
5. Характеристика основних функцій сучасної системи інформаційного забезпечення АПК України
6. Споживачі інформації. Поняття «інформаційна потреба», «інформаційна підтримка», «інформаційна послуга»
7. Поняття та складові інформаційного простору
8. Електронні бібліотеки та архіви відкритого доступу
9. Поняття інформаційного пошуку та аналізу інформації
10. Технологія пошуку і добору джерел інформації
11. Інформаційно-пошукові мови. Види каталогів. Аналітико-синтетична обробка інформації.
12. Бібліографічний опис та його обов'язкові елементи. Сучасні стандарти бібліографічного опису
13. Бібліографічний опис електронних документів
14. Джерела наукової інформації
15. Наукова література як джерело інформації. Види наукової продукції.
16. Організація роботи з науковою літературою. Опишіть такий вид наукової літератури як монографія
17. Опишіть такий вид наукової літератури як реферативний журнал. Зупиніться детально на РЖ «Джерело»
18. Висвітліть вимоги до наукової статті
19. Наукові пошукові системи
20. Міжнародні та вітчизняні БД в галузі економіки, сільського господарства.

Навчальне видання

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні вказівки
для самостійного вивчення дисципліни

Автор-укладач
НІКОЛАЄНКО Наталія Миколаївна

Формат 60x84/16.
Гарнітура Times Nes Roman
Папір для цифрового друку.
Друк ризографічний
1,5 ум. друк. арк.
Тираж .
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44